

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לו.

עין משפט נר מצוה

א [מיי פ"ז מהל' שנת
הל' א טור א"ח סי' שאל':
ע"ב ב ג מ"י פ"ז מהל'
עירובין הלכה טו
טו"ש"ע א"ח סי' שאל' ספק
א וסי' טו ספק ו'
פ ד ה ו מ"י שם הלכה
טז טור שו"ע א"ח סי'
שפ"ו ספק טו:

רבינו חננאל (המשך)

המ"י דריב"ה ופשוטה
וה"א רבא אחר בשלמא
התם העמד טמא על
חוקתו ואימור לא טבל.
שלא נתבדל טבילתו
כהונן, אבל הכא מאי
אית לך למימר העמד
גברא על חוקתו ואימור
לא עירב הרי עירב, מאי
איכא? [לממור] שמה
משוחשבה, לא אתי שמה
דחי ודאי. מקוה נמי אם
תאמר העמד מקוה על
חוקתו ואימור לא חסר,
איכא למימר הכי במקום
[שלא נמדדה] [שנמדדה].
הכי לפיכך קמ"י טמא.
ח"כ כיצד א"ר יוסי ספק
עירובי כשר. עירב
בתרומה ספק נטמא
ספק לא נטמא וכן
לא נדמעו, אבל עירב
בתרומה ספק נטמא
מבעוד יום ספק
משחשיכה נטמא, וכן
בפירות ספק מבעוד יום
כ"י, אין זה ספק עירוב
כשר. היו לפניו שתי
כברות אחת נטמאה ואחת
טהורה, וא"י עירובי
בטהורה כל מקום שהיא,
אסיקא בי לר' מאיר בין
לר' יוסי אינו עירוב
בעיני סעודה הראויה
מבעוד יום וליכא, בעא
מיניה [רבא] מרב נחמן,
כבר זה היום חול ולמחר
קודש וא' עירובי בהן
מהו, ופשי ליה קנה
עירוב מאי טע' בתי
יומיה שרינן ליה.
הולכין אחרי עת העירוב
[היום] קדש ולמחר חול
לא קנה עירובי מאי
טעמא בעת שעירב קודש
היתה, ואמרינן מאי
טעמא כל חדא וחדא
בתי יומיה שרינן ליה.
היום חול ולמחר קודש
המטמא שמה יסאר
למחר ותתקדש לא נחא
לה קדושה, היום קודש
ולמחר חול מספיקא לא
קסא קדושהא, תנן התם
לגין שהוא טבול יום
שמילתו מחבית של
מעשר טבל, פ"י שלא
הורס ממנו תרומת
מעשר, ואמר הרי זו
תרומת מעשר לכשתחשך
דבריו קיימין, ואם אמר
עירובי בה לא אמר כלום
פ"י טבול יום פוסל את
התרומה וזה הלגין א"פ
שהוא טבול יום ופוסל
התרומה, כיון שבעת
המילין[א] מן הטבל
הטבול לתרומת מעשר
לא הוכיז עליו שם
תרומה ממכשיר אלא
לכשתחשך, כשתחשך
וערב השמש נטרה הלגין
תרומת מעשר שבו
טהורה, א"ר אבא זאת
אומרת סוף היום, הוא
עירב שבת שקנה עירוב.
דייק מדקתני אם אמר
עירובי בה לא אמר כלום
ש"מ הו"ף היום הוא
לפיכך לא אמר כלום,

הבא בשתי בתי עדים. דר' מאיר לית ליה אוקי תרי זהדי תרי
כו' אע"ג דכפרק שני דכמוצות (דף כ.) אמרינן אוקי תרי
זהדי תרי * אפילו דלאורייתא הכא שאני דהשתא ודאי טמאה היא:
אדרבה העמד מקוה על חוקתו. הוה מני לשנוי הרי חסר
לפינך דלאמר פר' קמא דנדה (דף כ:)
אלא דלא מייירי הכא במקוה שנמדד
ונמא חסר: **במקוה** שלא
נמדד. וא"ת והא רבי יוסי נטמא
אפילו טהרות אס נגע בהן לענין
דלמרינן ליה זיל טבול אפילו ר"מ
מודה * כדלמרינן גבי ספק טומאה
נרשות הרצים וא"כ אדרבה נימא
אוקי טהרות על חוקתן וי"ל דמספיקא
דרבנן כי הכא לא אמרינן זיל טבול
לרבי מאיר ופליגי אנבא א"י בעי
טבילה אצל טהרות מודה רבי יוסי
דלא מטמאין וכן איתא במסכת
מקואות (פ"ג משנה ג') דקמ"י ורבי
יוסי מטמא * ספק לטמא טמא
לטמא אחרים טהור:

אבל עירב בתרומה ספק טמאה
ספק טהורה. גוון שהיו ז'
ליצורין לפניו אחד היה תרומה טמאה
ואחד היה תרומה טהורה ועירב
באחד מהן דליכא חוקה כלל:
ספק נדמעו. נראה כפ"ה בלשון
שני נדמעו טבל בחולין ולא
כסתם דימוע שזה"ס אצל לשון
ראשון שפירש נדמעו תרומה בחולין
ואתא כסומכוס אין נראה דהא
קמ"י דברייתא דמערינן בתרומה
ודומק לומר דמייירי בתרומה לכהן:
מאי שוא. ולא תאמר והא רבא
גופיה קאמר בסמוך זאת
אומרת סוף היום קונה עירוב ואס'
סוף היום קונה עירוב איתא דרב
נחמן שפיר ואמאי קמיבעיא ליה
מאי שגא ויש לומר דע"כ דרבא אית'
ליה דתחלת היום קונה עירוב דהא
פסיק בריש צ"ה (דף ד:) כרז דלאמר
נולדה כנה אסורה כזה וטעמא דרב
משום כנה ומאן דלית ליה הכנה
סבר תחלת היום קונה עירוב
כדמוכ דפירקין (דף נה:) ורבא דלאמר
זאת אומרת סוף היום קונה עירוב
אליצא דברייתא קאמר וליה לא ס"ל:

דאי

עירובו עירוב מאי שוא א"ל * לבי תיכול עליה בורא דמלח' היום חול ולמחר
קדש מספיקא לא נחתא ליה קדושה היום קדש ולמחר חול מספיקא לא פקעא
ליה קדושתיה מיניה * תנן התם * לגין טבול יום שמלאו מן החבית של
מעשר טבל ואמר הרי זה תרומת מעשר לכשתחשך דבריו קיימין ואם אמר
עירובי לי בזה' לא אמר כלום אמר רבא זאת אומרת סוף היום קונה עירוב
דאי

ניטמא ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי משום חוקה קמייתא: פירות. ספק מצעד יום נתקנו ספק משחשיכה נוקמיניה נמי אחרת קמייתא
דטבל הו' וליפסול: נדמעו. חולין הו' מעיקרא מתוקנין ופסלה בהן תרומה ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דלאמר (לעיל דף כ:.) אין מערבין
לישראל בתרומה הלכך אס מצע"י נדמעו אע"ג דחזי לכהנים אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל למוכן טבל דלא חזי אפילו לכהן: **עירובו** לי
טעורה בל מקום שהיא. והניחוס שתייהן יחד בסקו התחוס. ובכרות של תרומה עסקינן דאי בחולין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם
אוכל חולין בטהרה: **דליכא טעורה**. ודלית דשמה מצע"י נטמאת: או דילמא אפילו ר' יוסי. לא מכשר במתני' אלא משום דאי טעורה היא היא
ידע לה היכא היא ואיזו היא סעודה היא וטעמה ספק טומאה לא מייפסל דלאמר אוקמא אחרת: **אבל** כהא לא ידע. הי ניהו סעודות: **בעינן**
סעודה הראויה מצע"י וליכא. ואין עירובו כלום דאפילו חמר גמל לא הו' דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דליתיליד זה
ספק: כרז וזו כו'. אמר על ככר אחת בע"ש היום יתא חול ולמחר יתא קדש ועירב שלוחו זה: **מאן**. הואיל וזין השמשות ספק הוא חיישינן
דילמא קודם קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מערבין בהקדש או לא אמרינן הכי: **היום ספא קדש ולמחר ספא חול**. על מעות שיש לי
בזית מהו מי אמרינן כי מטא זין השמשות נפק ליה מקדושהיה וקנה עירוב או לא: **ומאי** שגא. הא זין השמשות ספיקא הוא מאי שגא הכא
לקולא והכא לחומרא: **למי** סיכור עלה בורא דמילתא. לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו: **היום חול ולמחר**
קדש. וזין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמייתא וכן סיפא: **של מעשר**. ראשון שהיה עדיין טבל
שלא הפריש הלוי ממנה תרומת מעשר והרי הוא בציטה בעדו טבל ואפילו לכהנים ולא חזי לעירוב ולגבי לגין טבול יום בעדו טבל לא
פסלי דטבול יום מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"ג דפמיכא ציה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו שבליגין תרומת מעשר על הצביה
לכשתחשך ועירב שמשו שתהא כשרה לתרומה: **דבריו קיימין**. והתרומה טעורה: **ואם** אמר עירבו לי בלגין זה לא אמר כלום. הואיל וכי
מטא זין השמשות אכתי טבל הוה: **סוף היום**. תחילת זין השמשות שהוא סוף היום של ע"ש: **קונה עירוב**. וסוף היום אכתי טבל הוה:

דאי

דקונה עירוב, והנה סוף היום טבל טבול לתרומת מעשר היה ואין מערבין בטבל

רבא אמר. גבי נגע באחד נמי אפילו יש שני כימי עדים חלוקות אחת
אומרת קודם שנגע בו מת ואחת אומרת עכשיו מת הו' נמי ר"מ
מטהר ואפילו הכי לא תיקשי: **הסם פרי חוקי**. ניהו לטהר ומשום
הכי אזלינן לקולא דאוקי תרי לזהדי תרי והעמד מת על חוקתו
ראשונה כל הלילה וחי הוה ועוד
העמד נוגע על חוקתו ראשונה
וטוהר היה: **הכא**. במתניתין חל
חוקה הוא דליכא למימר העמד
תרומה על חוקתה ומשום דחל חוקה
לא מרעינן ספדי הלכך אזלינן
לחומרא: **קשיא דר' יוסי**. דברייתא
דקמ"י בספק טבל ובספק לא טבל
ובטומאה דרבנן אכל אולתין כו' ורבי
יוסי מטמא ומתני' קמ"י ספק עירוב
כשר ואפילו תחומין דרבנן תיקשי:
הואיל ויש לה עיקר מן הסורה. דיש
טומאה מן הסורה ויש להמיר בספק
טבילתה להכי אחרת רבנן אף בספק
טבילת טומאה דרבנן דלא ליתי
לזולתי בספק טבילת טומאה
דלאורייתא: **שגא נמי דלאורייתא** היא.
אחרת פריך למימר דתחומין
דלאורייתא וכו' עקיבא במס' סוטה (ו'
דף ז:.) ומשני **קסבר רבי יוסי**
סחומין דרבנן. ומשום דלא ליתו
לזולתי בשאר ספיקות דמלאכת שבת
ליכא למיגור דלא דמו מלאכות
לתחומין אצל טומאות דמו להדי:
ידידי. מחמיר אפילו בספק דרבנן
ומתניתין דרביה אבטולמוס היא:
העמד טמא על חוקתו. כוליה חוקה
לחומרא איכא לקולא ליכא אצל
מתני' איכא חוקה לקולא ולחומרא
העמד אדם על חוקת תחום ביתו
(ו' ואמר לא עירב העמד תרומה על
חוקתה ועירב ודברנן לקולא אזלינן:
שגא נמדדה. מתחילתה ולא עמדה
בחוקת כשרות: **עירב בתרומה**.
טהורה ונטמאת משניהם שס' ספק
מצעד יום נטמא ספק משחשיכה
נטמא. אמרינן אוקמייה זין השמשות
אחרת קמייתא וטהורה הואי
והשתא משחשיכה הוא דליתמי: **וכן**
בפירות. של טבל: **ספק מצעד יום**
נפקנו. לאחר שהיתן שס' ספק
משחשיכה נפקנו. ולא קנה עירוב
דמתן במתני' [לא]. אצל לא טבול. ולקמן
פריך בזהי מה חוקת כשרות איכא
דמכשר רבי יוסי דהא איכא למימר
העמד טבל על חוקתו: **ספק טמאה**
ספק טהורה. דקודם שהייתה שס'
נולד לה ספק ולא היה ס' חוקת
הכשר עירוב מעולם: **מאי** שגא
תרומה. דרישא ספק מצעד יום

ניטמא ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי משום חוקה קמייתא: פירות. ספק מצעד יום נתקנו ספק משחשיכה נוקמיניה נמי אחרת קמייתא
דטבל הו' וליפסול: נדמעו. חולין הו' מעיקרא מתוקנין ופסלה בהן תרומה ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דלאמר (לעיל דף כ:.) אין מערבין
לישראל בתרומה הלכך אס מצע"י נדמעו אע"ג דחזי לכהנים אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל למוכן טבל דלא חזי אפילו לכהן: **עירובו** לי
טעורה בל מקום שהיא. והניחוס שתייהן יחד בסקו התחוס. ובכרות של תרומה עסקינן דאי בחולין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם
אוכל חולין בטהרה: **דליכא טעורה**. ודלית דשמה מצע"י נטמאת: או דילמא אפילו ר' יוסי. לא מכשר במתני' אלא משום דאי טעורה היא היא
ידע לה היכא היא ואיזו היא סעודה היא וטעמה ספק טומאה לא מייפסל דלאמר אוקמא אחרת: **אבל** כהא לא ידע. הי ניהו סעודות: **בעינן**
סעודה הראויה מצע"י וליכא. ואין עירובו כלום דאפילו חמר גמל לא הו' דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דליתיליד זה
ספק: כרז וזו כו'. אמר על ככר אחת בע"ש היום יתא חול ולמחר יתא קדש ועירב שלוחו זה: **מאן**. הואיל וזין השמשות ספק הוא חיישינן
דילמא קודם קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מערבין בהקדש או לא אמרינן הכי: **היום ספא קדש ולמחר ספא חול**. על מעות שיש לי
בזית מהו מי אמרינן כי מטא זין השמשות נפק ליה מקדושהיה וקנה עירוב או לא: **ומאי** שגא. הא זין השמשות ספיקא הוא מאי שגא הכא
לקולא והכא לחומרא: **למי** סיכור עלה בורא דמילתא. לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו: **היום חול ולמחר**
קדש. וזין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמייתא וכן סיפא: **של מעשר**. ראשון שהיה עדיין טבל
שלא הפריש הלוי ממנה תרומת מעשר והרי הוא בציטה בעדו טבל ואפילו לכהנים ולא חזי לעירוב ולגבי לגין טבול יום בעדו טבל לא
פסלי דטבול יום מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"ג דפמיכא ציה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו שבליגין תרומת מעשר על הצביה
לכשתחשך ועירב שמשו שתהא כשרה לתרומה: **דבריו קיימין**. והתרומה טעורה: **ואם** אמר עירבו לי בלגין זה לא אמר כלום. הואיל וכי
מטא זין השמשות אכתי טבל הוה: **סוף היום**. תחילת זין השמשות שהוא סוף היום של ע"ש: **קונה עירוב**. וסוף היום אכתי טבל הוה:

ניטמא ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי משום חוקה קמייתא: פירות. ספק מצעד יום נתקנו ספק משחשיכה נוקמיניה נמי אחרת קמייתא
דטבל הו' וליפסול: נדמעו. חולין הו' מעיקרא מתוקנין ופסלה בהן תרומה ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דלאמר (לעיל דף כ:.) אין מערבין
לישראל בתרומה הלכך אס מצע"י נדמעו אע"ג דחזי לכהנים אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל למוכן טבל דלא חזי אפילו לכהן: **עירובו** לי
טעורה בל מקום שהיא. והניחוס שתייהן יחד בסקו התחוס. ובכרות של תרומה עסקינן דאי בחולין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם
אוכל חולין בטהרה: **דליכא טעורה**. ודלית דשמה מצע"י נטמאת: או דילמא אפילו ר' יוסי. לא מכשר במתני' אלא משום דאי טעורה היא היא
ידע לה היכא היא ואיזו היא סעודה היא וטעמה ספק טומאה לא מייפסל דלאמר אוקמא אחרת: **אבל** כהא לא ידע. הי ניהו סעודות: **בעינן**
סעודה הראויה מצע"י וליכא. ואין עירובו כלום דאפילו חמר גמל לא הו' דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דליתיליד זה
ספק: כרז וזו כו'. אמר על ככר אחת בע"ש היום יתא חול ולמחר יתא קדש ועירב שלוחו זה: **מאן**. הואיל וזין השמשות ספק הוא חיישינן
דילמא קודם קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מערבין בהקדש או לא אמרינן הכי: **היום ספא קדש ולמחר ספא חול**. על מעות שיש לי
בזית מהו מי אמרינן כי מטא זין השמשות נפק ליה מקדושהיה וקנה עירוב או לא: **ומאי** שגא. הא זין השמשות ספיקא הוא מאי שגא הכא
לקולא והכא לחומרא: **למי** סיכור עלה בורא דמילתא. לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו: **היום חול ולמחר**
קדש. וזין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמייתא וכן סיפא: **של מעשר**. ראשון שהיה עדיין טבל
שלא הפריש הלוי ממנה תרומת מעשר והרי הוא בציטה בעדו טבל ואפילו לכהנים ולא חזי לעירוב ולגבי לגין טבול יום בעדו טבל לא
פסלי דטבול יום מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"ג דפמיכא ציה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו שבליגין תרומת מעשר על הצביה
לכשתחשך ועירב שמשו שתהא כשרה לתרומה: **דבריו קיימין**. והתרומה טעורה: **ואם** אמר עירבו לי בלגין זה לא אמר כלום. הואיל וכי
מטא זין השמשות אכתי טבל הוה: **סוף היום**. תחילת זין השמשות שהוא סוף היום של ע"ש: **קונה עירוב**. וסוף היום אכתי טבל הוה:

דקונה עירוב, והנה סוף היום טבל טבול לתרומת מעשר היה ואין מערבין בטבל

מסורת הש"ס

(א) ס"ה לחומרא. (ב) [לקמן
נט. סוטה (א:.)] [מוספיקא
ספ"ב, (ד) [לקמן פ"ב דף
נח: (א) שבת ד. חולין יב.
קיד, (ו) נטול יום פ"ד
מ"ד, (ז) פ"י כדים,
(ח) כפ"ה: כלומה (ט) ש"ך
לדף הקודם, (י) נ"ל אצל
ספק לטמא ולטמא אחרים
טהור].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אחר
לא נשתא הא דרבי:
(ב) ר"ש" ד"ה שגא נמי
וכי נכנס סוטה. ר"ב דף
כו: ונגמ' שס דף ל ע"ב:
(ג) ר"ה העמד טמא וכו'
תחום ביתו ואימור לא:

גליון הש"ס

גמ' קסבר ר"י תחומין
דרבנן. עיין בגמ' אש"י
ספ"ק דעירובין:
תוס' ר"ה הכא. אפי'
בדאורייתא. ק"ל הסם
אמרין כן לענין ממון
דמלאורייתא בזה
ומי אוקי אחרת אצל
באורייתא. אמרינן
ומי ספיקא דרבנן היינו
דרבנן החמירו דלא ליל
בזה בזה חוקה. ועי'
כמות דף כו: בתוס' שם
דכא בתרומה דרבנן גס
ממי ומי אוקמי אחרת
דבאורייתא טמאה דשס
ומילת דמ"מ תחומין
דלאורייתא. ודביהא דהא
דלאורייתא אוקי
אחרת ז"ע גס הא מרא'
דשמשות הכא רבא ור"י
דס"ל ציננות דף לא. חל
ומי ספק דלאורייתא
דמלאורייתא לא אמרינן
אוקי אחרת וצ"ע:
ר"ה במקוה וכו'
בדאורייתא גבי ספק
שומא ברה"ה. עי' עין
דף לו ע"ב: מא"י דקמ"י
ור"י. ספיקא. שפ"ק
ליטמא ספיקא לטמא
ש"י אומר כל דבר שהוא
במקום טמאה נטמא
חוקת טמאה נטמא
טמא עד שיער שהוא
טהור אצל ספק לטמא
ולטמא טהור כפ"ה:

מוסף רש"י

לבי תיכול עליה בורא
דמלחא. בנזילותא אסר
ליה כשתמדוד לו כור של
מלח אומר לך טעמו לא
דבר [שבת ד. ובש"י חז"ן
יב. וק"ל]. לשגא אחרת
לכשתחל עליה כור של
מלח לא מולד להשומם זו
לו [שבת ד.].

רבינו חננאל

ופריך רבא פירוק אחר.
התם תרי חוקי לקולא,
חל העמד חי על חוקתו
ואימור לא היה מת אחרת
שנה שנגע בו. שנה
העמד טהור על חוקתו
ואימור לא נטמא (א).
[וחכא] אמרינן ספיקו
טמא, אדרבה העמד
גברא על חוקתו ואימור
לא עירב בסעודה
הראויה. קשיא דר' יוסי
אדרי' יוסי. הכא בבית
קמ"י עירב [כשר]
והתם בבביתא קמ"י ספק
טמאה (כשר) [טמא].
ופרקין שאני טמאה
דאפילו טמאה קלה
לה עיקר מן התורה, לפיכך א"ר יוסי אפילו ספיקא טמא, אבל בעירוב תחומין דרבנן ניהו. אי [בעית] תימא הא ידידיה

(א) נראה דסבר כן ו"ל והכא חל חוקה לקולא דהעמד תרומה על חוקתה ואימור לא נטמאת ולכן אמרינן (כו:.) כי נראה דל"ל מאי איכא למימר שמה נטמא מצעד יום לא אית שמה ומוציא מידו ויודא.